HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

Seksuaalinen häirintä vallankäyttönä

Päivi Salmesvuori
Paivi.salmesvuori@helsinki.fi

Playwright Lucy Prebble:

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

”Showbusiness”, ”the casting couch” – the phrases have a grubby glamour. And what gets hidden is that there are personal vulnerabilities and emotional truths disclosed in artistic work, and those can’t help but be bonding…. But that’s not what we’re discussing. We’re talking about power, the abuse of power, the power of abuse.

- ”Short Cuts”, *London Review of Books*, 13 October, 2017

- Yliopistojen nollatoleranssista huolimatta seksuaalinen häirintä on merkittävä ongelma.

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- N. 40 % vastanneista naisista ja kolmannes miehistä ilmoitti kokeneensa häirintää. (Tilastoja: https://blogs.helsinki.fi/tutkijanaiset/)

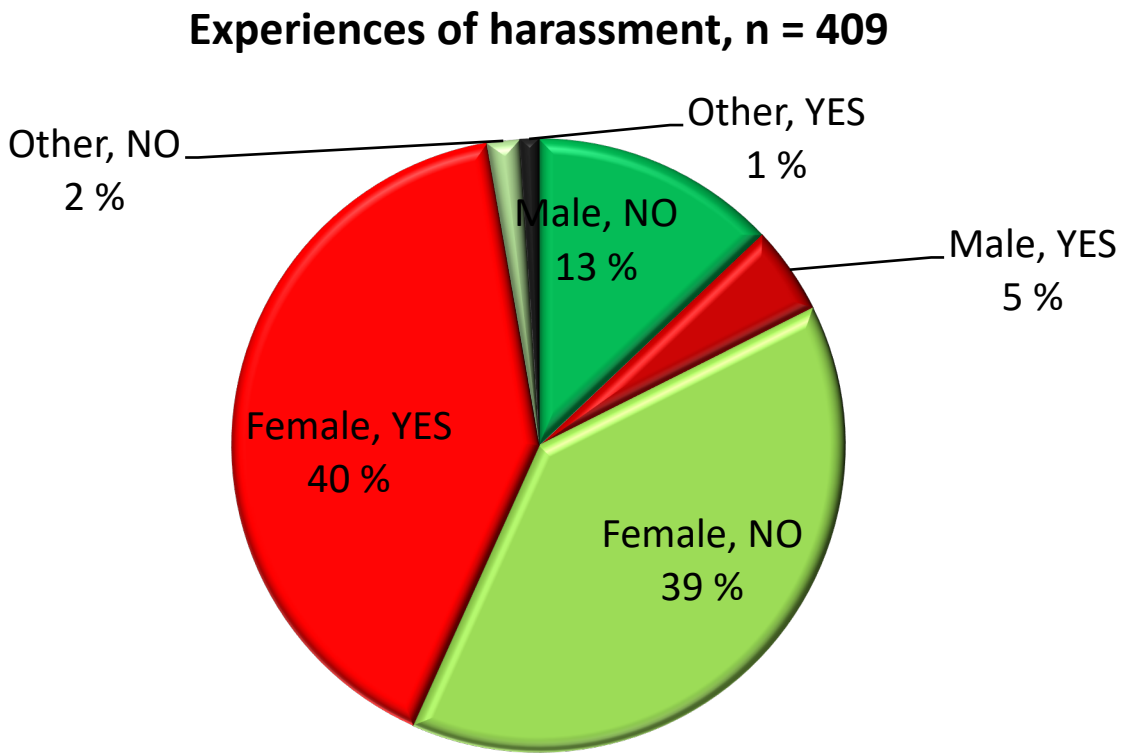

Valtasuhteet ja häirintä

määrittelyjä kyselystämme 2018

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- Valtasuhteen väärinkäyttö seksuaalisesti värittyneissä tilanteissa.
- Törkeä henkilöön kohdistuva puhe, törkeä puhe, jolta ei voi välttyä (esim luennoilla), vihjailu, koskettelu (jopa halaaminen kun ei aitoa molemminpuolista halua siihen) jne. Häirintä on jokseenkin helppo määritellä kun sitä tapahtuu. Kyseessä on usein valta-aseman väärinkäyttö ja siksi asiaa täytyy pitää esillä, että heikommassa asemassa olevat eivät joudu hyväksikäytetyiksi.

Määrittelyjä

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- Häirinnässä keskeistä on yksipuolisuus, ja toisen ihmisen lähestyminen fyysisesti tai verbaalisesti tavalla, joka pyrkii nöyryyttämään tai tekemään toisen osapuolen olon epämiellyttäväksi. Häirintään voi liittyä valta-asetelma häiritsijän hyväksi.

- Seksuaalisväritteistä vallankäyttöä tai väkivaltaa, pakottamista tai uhkailua. Voi olla vain verbaalistakin. Esim opiskelijoiden kesken tyhmät flirtit tai haparoivat känniset halailut eivät ole häirintää minusta, vaikka voivatkin ärsyttää.

Määrittelyjä

HELNOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- Ei-toivottuna koskettelua, myös sanallisena häirintänä: seksuaalisesti sävyttyneinä kommentteina, ruumiin muodon kommentointina. Seksuaalinen häirintä on aina vallankäyttöä ja liittyy usein epätasapainoiseen valta-asetelmaan iän suhteen. Se voi kohdistua mihin sukupuoleen tahansa, minkä tahansa sukupuolen taholta.

Määrittelyjä

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- Minä tahansa seksuaalisluontoisena valta-aseman väärinkäyttönä tai toisen ihmisen painostamisena tai muuna epätoivottuna lähestymisenä, vihjailemisena, tilanteen epätoivottuna seksualisoimisena. En aivan ymmärrä tätä koko "nythän ei saa edes flirtata" -keskustelua. Flirtti ei perussääntöisesti kuulu esim. esimies-työntekijä suhteeseen eli ei tässä ole mitään uutta. Flirtti ei ole sinänsä häirintää, häirinnäksi se muuttuu vasta jos toinen osapuoli vaivaantuu tai ahdistuu eikä touhu lopu samantien siihen. Itse toivoisin että voisin tulla mihin tahansa tilanteeseen ihmisenä enkä seksualisoituna naisoletettuna. Esimerkiksi työtilanteen seksualisoiminen ylittää mielestäni herkästi häirinnän rajat.

Määrittelyjä

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- Harassment contains almost always power hierarchy, which makes the victim to stay silent – people have been worried to be accused for harassment for something they have not intended to do…However, I would not be terribly worried of these border cases, since those harassment cases I have been witness to, have been so clear that it has been clear to everybody what is at stake. Why not get rid of them to begin with.

Millainen valta-dynamiikka kyseessä?

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

Tutkimushankkeessa ”Power Dynamics & Sexual Misconduct in the Workplace”, Erin Dubots, Samuel Lisker, Justin Madore, Kiernan Murray, Kathryn Shaffer 2019 (Ithaca college) on

kiteytys siitä millaisesta syy-seuraus -ketjusta seksuaalisessa häirinnässä on kyse. Samankaltainen dynamiikka kävi ilmi kyselyssämme useissa tapauksissa.

CAUSATION MODEL

SEXUAL MISCONDUCT

POWER DYNAMICS

Almost all instances of sexual misconduct involce some sort of power dynamic.

LACK OF KNOWLEDGE

The vast majority of perpetrators do not believe thay have comitted sexual misconduct, or they believe their behavior is justified.

Lack of knowledge around what sexual misconduct is can lead to an abuse of power.

Lack of punishment for perpetrators can encourage those in power to engage in sexual misconduct.

LACK OF PUNISHMENT

Organizations that do not punish perpetrators of sexual misconduct are allowing further sexual misconduct.

A public lack of punishment for perpetrators can hinder awareness of sexual misconduct.

914,4 x 609,6 mm

Miten toimia? Eettinen näkökulma: valta ja vastuu kaikilla työyhteisössä

- **Desmond Tutu:**

Jos olet puolueeton epäoikeudenmukaisuuden edessä, olet valinnut sortajan puolen.

- Ks. *Yliopisto-lehdestä 9/19 haastattelu: Tutkijatohtori Venus Keus*

Etiikka uutena näkökulmana seksuaalisen häirinnän ehkäisemisessä

Ann E. Tenbrunsel, McKenzie R. Rees, and Kristina A. Diekmann: ”Sexual Harassment in Academia: Ethical Climates and Bounded Ethicality”, *American Review of Psychology*, 70:245–70, 2019:

”Sexual harassment is an ethical issue violating the moral foundations of care, fairness, loyalty, authority, and purity.”

Eettinen ilmapiiri :

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

Työntekijöiden jakamat käsitykset, jotka liittyvät työpaikan eettisiin sopimuksiin, käytäntöihin ja toimintamalleihin. Johdon vastuu suuri.

- **Rajoittunut eettinen sitoutuminen:**

Yksilöt sivuuttavat epäeettiseen käytökseen itse sitä tajuamatta järjestelmällisesti ja ennustettavasti.

- **Eettinen haalistuminen:**

Kyvyttömyys ymmärtää omien päätöstensä eettistä puolta; sen seurauksena eettisiä arvoja ei oteta huomioon päätöksentekoprosessissa. Valta voi johtaa kyvyttömyyteen asettua toisen asemaan.

- **Motivoitunut sokeus:**

Ihmisten taipumus olla näkemättä toisten epäeettistä käytöstä silloin kun se sopii heidän omiin intresseihinsä (huom. kulttuurialoilla ja yliopistolla tyypilliset pätkätyöt).

- **Kalteva pinta:**

Piittamattomuus epäeettisistä tapahtumista lisääntyy vähitellen – pieniin asioihin ei reagoida, mutta vähitellen se rapauttaa yksilön arvomaailmaa laajemmin. Voi johtaa vakaviin seksuaalisen häirinnän tapauksiin. (Kielto, ”ollaan aikuisia”)

- **Sukupuoli ja valta** useimmiten yliopistomaailman seksuaalisen häirinnän taustalla. Useimmiten miehet ja korkeassa asemassa olevat yksilöt osallistuvat seksuaaliseen häirintään.
- **Eettinen haalistuminen ja motivoitunut sokeus** voivat vaikuttaa häiritsijöiden, uhrien ja sivustaseuraajien kyvyttömyyteen tunnistaa seksuaalista häirintää.

- **Kalteva pinta seksuaalisessa häirinnässä** aktivoituu erityisesti silloin kun häirintä on hienovaraista tai intensiteetiltään satunnaista tai jos yhteisö ei vastaa tehokkaasti valituksiin seksuaalisesta häirinnästä

Mitä tehdä käytännössä:

HELWOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- Kehittäkää käytäntöjä kaikilla yliopiston tasoilla, jotka varmistavat sukupuolten välistä tasa-arvoa.
- Kehystäkää seksuaalinen häirintä juridisesta asiasta eettiseksi asiaksi. Vrt. ”kestääkö tapaus lakituvassa -ajattelu”.
- Vähentäkää eettistä haalistumista koulutuksen avulla.
- Vähentäkää motivoitunutta sokeutta rohkaisemalla sivustaseuraajia puuttumaan häirintään. Koulutusta myös tähän.
- Välttäkää kalteva pinta kiinnittämällä järjestelmällisesti huomio ”vähäisempiin” seksuaalisen häirinnän muotoihin.

= todellinen 0-toleranssi.

Literature

HELNOR
HELSINKI ASSOCIATION OF WOMEN RESEARCHERS

- Jen Harvie: ”The Power of Abuse” in *The Routledge Companion to Theatre and Politics*, eds. Peter Eckersall & Helena Grehan 2019, Chapter 37.

- Katja Poppenhaeger: ”Unconscious Gender Bias in Academia: From PhD Students to Professors”, AIP Conference Proceedings 2109, 1300001, 2019.

- Lucy Prebble: ””Short Cuts”, *London Review of Books*, 13 October, 2017

www.lrb.co.uk/2017/10/13/lucy-prebble/short-cuts

- Cheryl Pritlove, Clara Juando-Prats, Kari Ala-Leppilampi, Janet Parsons: ”The Good, the Bad, and the Ugly of Implicit Bias”, The Lancet Vol. 393, pp. 502–504, 2019.

- Ann E. Tenbrunsel, McKenzie R. Rees, and Kristina A. Diekmann: ”Sexual Harassment in Academia: Ethical Climates and Bounded Ethicality”, *American Review of Psychology*, 70:245–70, 2019